

Поглед в юбилейната история

На 28 януари 1925 г. Академичният съвет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ взема решението да се открие лесовъден отдел към Агрономическия факултет. Тази стъпка полага началото на висшето лесовъдско образование в България, в чието развитие и утвърждаване са оставили имената и приноса си редица видни учени от онова време. По този повод на същата дата 100 години по-късно в зала „Академик Мако Даков“ на Лесотехническия университет гости, преподаватели, студенти и специалисти почетоха заедно първото събитие от поредицата „Поглед в историята“, посветено на тази паметна годишнина (сн. 1). Сред присъстващите бяха зам.-министърът на земеделието и храните (към момента) д-р инж. Мирослав Маринов, изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите инж. Стоян Тошев (към момента), народният представител Даниел Петров, зам.-ректорът на Софийския университет проф. д-р Стоян Шишков, бившият ректор на ЛТУ акад. Иван Илиев, председателят на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров, главният секретар на Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“ Даниел Тошков.

Празничното събитие бе открито от ректора на ЛТУ доц. д-р Христо Михайлов, който приветства присъстващите над 100 души в залата с думите: „Сто години е исторически период и е достатъчно време да се изправим пред българското

общество, Европа и света и да заявим, че ние знаем, можем и сме доказали, че българският лесовъд е достоен и работи за българската гора“. Ректорът допълни, че „българската гора е не само природна даденост – тя е дело на тези поколения лесовъди, чиято памет можем да почетем със 100-годишната история на лесовъдското ни образование. Но трябва да отдадем уважение и на всички живи лесовъди днес, работещи всеотдайно за българската гора“ (сн. 2).

В приветствената си реч доц. д-р Стоян Стоянов – декан на Факултета по горско стопанство, изрази радостта си от факта, че през тази година Факултетът достига вековен юбилей: „С днешното събитие ще открием поредицата тържества, свързани с отбелязването на нашата 100-годишнина. Всички чествания ще бъдат под патронажа на президента на Република България. Мотото на тазгодишните тържества е „Сто години знание за гората, образование, иновации, предизвикателства“.

Поздравителни адреси по повод вековния юбилей бяха получени от министъра на земеделието и храните д-р Георги Тахов (прочетен от д-р инж. Мирослав Маринов), инж. Стоян Тошев, от ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ проф. Георги Гочев и ректора на УНСС проф. Димитър Димитров. Пред събралото се множество доц. Евгени Цавков – преподавател, ръководител на катедра „Дендрология“ в ЛТУ и на Музея на Университета, изнесе публична академична лекция „Поглед в историята“, с

която върна присъстващите в залата назад във времето чак до ключовата 1925 г., когато започва българското горско дело (сн. 3). „С настоящата презентация – заяви той – се обръщам към тези, осмелили се още в края на XIX и началото на XX век да направят необходимото, за да имаме днес българско лесовъдско образование. Хората, които споменавам, са първопроходците му и те не са жалили средства за постигането на тази цел.“

Историята на развитието на българското средно и висше лесовъдско образование е повод за гордост. Още след Освобождението България започва да мисли за горите си – в Тронното слово на княз Александър Батенберг има специално упомената точка за развитието на горите. Безмилостното и систематичното унищожаване на родните гори довежда до нуждата от разгръщане на сериозна целенасочена дейност в посока тяхната „защита и повдигане“, както споменава цар Фердинанд I в свое писмо до министъра на земеделието и държавните имоти Димитър Христов (1911 – 1913; 1926 – 1930). Радетел на горското ни дело, Димитър Христов е приел за своя житейска мисия и борбата с ерозията и засегнатите земи от това бедствие в страната (през 2025 г. се навършват и 120 години от организираната борба с ерозията в България). През първите години на новосъздадената българска държава са предприети първите сериозни стъпки в развитието на горското дело и на създаването на лесовъдско образование у нас: създаване на горското ведомство (1879 г.); откриване на земеделското училище в Образцов чифлик (1880 г.); създаване на специален лесовъден отдел (1887 г.); първия Закон за горите (1883 г.); откриване на Садовското държавно средно земеделско училище (1883 г.); основаване на първото горско стражарско училище (1896 г.). Постигнатото дотук има нужда и от свой печат, който да увековечи за историята и поколенията положените основи, но и да следи и показва бъдещите усилия в развитието на горското дело у нас. Така през 1899 г. се появяват списанията „Лесовъдец“ и „Лесовъдска сбирка“.

С идването на новия XX век постиженията не спират. През 1901 г. е дадено началото на българското лесоустройство, през 1909 г. се създава Дружеството на българските лесовъди (днес Съюз на лесовъдите в България), а през 1919 г. започва своя живот средното лесовъдско образование у нас. През 1928 г. е създадена Службата по горско опитно дело (след 1954 г. преименувана в Институт за гората – БАН).

Историческият поглед в лекцията на доц. Цавков се спира не само върху важните години и събития, но и върху личностите предвестници на лесовъдското ни образование. Изпъкват имената на Стефан Дончов (първият лесовъд с висше образование у нас и първият председател на Дружеството на лесовъдите), Георги Петров (също председател на Дружеството), на първите преподаватели (проф. Темелко Иванчев, проф. Тодор Димитров, проф. Методи Русков, Тома Захариев, проф. Васил Стоянов и акад. проф. Борис Стефанов), на първия доктор по лесовъдство Асен Биолчев. Лекцията проследява появата на първите учебници по лесовъдство, на първите академични катедри (1923 г. – „Частно лесовъдство“ с ръководители доц. Тодор Димитров и доц. Боян Захариев

(след 1940 г.); 1927 г. – „Лесоустройство с горска таксация“ с ръководител доц. Темелко Иванчев; 1930 г. – „Лесоползване“ с ръководител доц. Васил Стоянов; 1931 г. – „Общо лесовъдство“ с ръководител доц. Методи Русков). Отдадено е внимание и на първия випуск от седмидушен Лесовъдния отдел при Държавното средно техническо училище в София, на първия завършил випуск от специалисти лесовъди, както и специалния лесовъдски курс от 22 души, проведен през 1921 – 1923 година. Архивни снимки в презентацията показват как са изглеждали встъпителните лекции в съответните дисциплини на лесовъдската наука, първите студентски книжки, темите на дипломните работи на завършващите специалисти, които проправят пътя и дават пример на още много младежи да ги последват в лесовъдската професия.

С неимоверните усилия на първостроителите на горското дело „основният камък в бъдещата сграда на висшето лесовъдско образование у нас е положен“. Тези думи на Тома Захариев (1884 – 1940) са една смела заявка в трудно и несигурно време, изпълнено с препятствия и несгоди. Но хората, решили да последват примера на своите предшественици, доизграждат с годините това светилище на лесовъдското образование, за да може днес не просто да се радваме на един вековен юбилей – венец на положения труд, а да имаме едно наистина достойно, конкурентно и завидно образование, посветено на добруването на българската гора. Именно това цели да ни покаже чрез погледа в историята на горското дело интригуващата лекция на доц. Евгени Цавков.

Борислав БЕЛДЕВ

Снимки: д-р инж. Павел ПАВЛОВ